

Pielaveden lukion yhdenvertaisuussuunnitelma 2021

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Tasa-arvosuunnitelmassa tasa-arvolla tarkoitetaan mahdollisimman laajasti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Sukupuoli, ikä, uskonto tai etninen alkuperä eivät saa aiheuttaa eriarvoista kohtelua. Pielaveden lukion tavoitteena on opiskeluyhteisö, jossa jokainen voi omana persoonanaan tuntea olevansa tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja hyväksytty jäsen. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Pielaveden lukiossa on syytä toteuttaa pikimmiten yhdenvertaisuuskysely opiskelijoille ja opettajille. Edellinen kysely toteutettiin keväällä 2016.

Yhdenvertaisuuskyselyssä kartoitetaan opiskelijoiden ja opettajien näkemyksiä ja kokemuksia seuraavilla osa-alueilla: yhdenvertaisuus, syrjintä oppilaitosyhteisössä ja yhdenvertaisuuden kehittämistarpeet.

YHDENVERTAISUUS

1. Oppilaitoksemme yleinen ilmapiiri.

Oppilaitoksemme tavoitteena on, että yleinen ilmapiiri koetaan innostavaksi ja moninaisuutta tukeväksi. Myös opiskelijat ja henkilökunta pyritään pitämään keskenään samanarvoisina oppilaitosyhteisössämme. Kehittäminen yhteisössämme on koko oppilaitoksen yhdessä toimimista yhteisen päämäärän eteen. Kovasti työtä on tehty keskustelukulttuurin kehittämisessä yhdenvertaisuus huomioiden. Yhteisiin tilaisuuksiin osallistuminen ja yhdessä tulevaisuuden suunnittelu ovat keskeisiä toimintakulttuurissamme. Osallistuminen tilaisuuksiin on ollut hyvää ja niitä on järjestetty, vaikka koronatilanne on vaikeuttanut niiden järjestämistä. Opiskelijat otetaan tilaisuuksiin tasavertaisina, tervetulleina ja hyväksytyinä.

Parhaiten onnistuvat tapahtumat, jotka ovat oppilaista lähtöisin, muiden järjestämät tilaisuudet eivät ehkä kiinnosta tai ”sitouta” osallistumaan samassa määrin kuin opiskelijoiden puolelta järjestetyt.

2. Saavutettavuuden ja esteettömyyden toteutuminen oppilaitoksessa.

Saavutettavuus ja esteettömyys tarkoittaa lukiossamme erilaisten oppimistapojen huomioonottamista, sitoutumista saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämiseen, joka näkyy oppilaitoksen toiminnassa, oppilaitoksen viestintä on avointa, toimivaa ja tavoittaa kaikki oppilaitosyhteisön jäsenet, oppilaitoksen tilat ovat fyysisesti esteettömiä ja saavutettavia, oppilaitoksen tilat ovat asianmukaiset sekä vapaa-ajan toiminta on esteetöntä ja saavutettavaa. Vapaa-ajan toiminnan esteettömyys ja saavutettavuus on osoittautunut haasteelliseksi

oppiskunnanhuonetta ja salitilojen käyttöä pyritään yhä kehittämään. Oppilaitoksen tilojen asianmukaisuutta on saatu parannettua esim. hankkeiden avulla.

3. Yhdenvertaisuuden toteutuminen oppilaitoksen toiminnassa

Yhdenvertaisuuden haasteena voi olla nimittely, ennakkoluulot, stereotyyppioita ylläpitävät mielipiteet tai eriarvoinen kohtelu, näihin pyritään lukiossamme puuttumaan välittömästi ja nollatoleranssilla. Haastavaa se on, mutta myös kouluttavaa. Sukupuoli, seksuaalinen erilaisuus, etniseen ryhmään kuuluminen, uskonnot, ikä, vammaisuus tai kielivähemmistöön kuuluminen voivat aiheuttaa eriarvoisuutta. Erilaisuuden hyväksymistä pyritään aktiivisesti edistämään.

SYRJINTÄ OPPILAITOSYHTEISÖSSÄ

4. Syrjintähavainnot ja –kokemukset

Laki kieltää syrjinnän sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, uskonnon tai etnisen taustan perusteella. Oppilaitoksissa kaikkia opiskelijoita on kohdeltava ja arvioita yhdenvertaisesti.

Syrjintä tai häirintä voi johtua enimmäkseen mielipiteiden vuoksi tai missä asemassa on yhteisössä. Henkilökohtaiset syyt sekä aikaisemmat erimielisyydet voivat olla merkittävä syrjinnän syy. Syrjintää tapahtuu eniten toisen opiskelijan taholta, selvästi vähemmän opettajan tai muun henkilökunnan taholta. Syrjintätilanteiksi koetaan porukan ulkopuolelle jättäminen tai jättäytyminen. Yleisesti syrjintää voi esiintyä niin, että jotkut ovat yksinään koulupäivän aikana, eikä heitä oteta mukaan esim. oppilaskunnanhuoneeseen tai porukoihin. Eri ikäluokissa on eroja syrjintämäärissä.

Syrjintä ei yleensä ole suoraa vaan piilotettua ja epäsuoraa, esimerkiksi seksuaalisuuteen liittyvien viitsien laukomista tai stereotyyppien käyttöä. Syrjivältä voi tuntua myös negatiiviset heitot toisista. Opettajat puuttuvat tällaiseen kielenkäyttöön välittömästi ja asiasta keskustellaan heti sen ilmettyä paikan päällä, vaikka välillä opettajien on hankala havaita ko. asioita. Mahdolliseen syrjintään pitää puuttua ja opiskelijoille on kerrottava, kenen puoleen mahdollisessa syrjintätilanteessa voi kääntyä.

5. Oppimis- ja liikuntarajoitteiden huomioonottaminen

Opiskelua vaikeuttavat tekijät, esimerkiksi lukemiseen tai kirjoittamiseen liittyvät rajoitteet, otetaan huomioon opetus- ja koejärjestelyissä. Henkilökunnan oppimis- ja liikuntarajoitteet otetaan huomioon työn organisoinnissa. Liikuntarajoitteiset opiskelijat ja työntekijät otetaan huomioon oppilaitoksen tilajärjestelyissä. Hissin puuttuminen Opinportista on selkein puute.

6. Seksuaalinen häirintä

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan ei-toivottua ja yksipuolista joko fyysistä tai sanallista seksuaaliväritteistä käyttäytymistä, joka on aina kohteelle vastentahtoista tai ei-toivottua. Tätä voidaan selvittää mm. kysymyksillä onko oppilaitosyhteisössä esiintynyt vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä kommentteja, onko puhuttu kaksimielisyyksiä tai kerrottu vitsejä, jotka on koettu loukkaaviksi, pidetty esillä kuvia tai muuta materiaalia, jonka on koettu loukkaavaksi, lähetetty epäasiallista somepäivityksiä, postia, sähköpostia tai soitellut puhelimella ahdistavalla tavalla, lähennelty tai kosketeltu fyysisesti epämiellyttävällä/ahdistavalla tavalla, ehdotettu seksiä. Seksuaaliseen häirintään on lukiossa nollatoleranssi ja sitä on tullut esille vähän ja

harvoin. Lähinnä sanallista häirintää on tapahtunut poikaryhmissä ja vapaa-ajalla kouluajan ulkopuolella.

YHDENVERTAISUUDEN KEHITTÄMISTARPEET

7. Miten tärkeäksi koet seuraavien osa-alueiden kehittämisen?

Opiskelijat ja työyhteisö pitää tärkeänä seksuaaliseen identiteettiin ja sukupuoli-identiteettiin liittyvää yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutuksen saamista. Lähes yhtä tärkeinä pidetään henkilökohtaiseen elämänskatsomukseen liittyvää yhdenvertaisuutta, etnistä yhdenvertaisuutta, oppilaitoksen viestinnän esteettömyyskoulutusta sekä saavutettavuuden/esteettömyyden huomioon ottamista ylipäätään. Tarpeellisena koetaan myös eri-ikäisten- ja kielellinen yhdenvertaisuus.

8. Onko opiskelijakunnan toiminta avointa ja tasapuolista kaikille?

Tähän pyritään ja kaikki otetaan huomioon opiskelijakunnan toiminnassa. Eri ikäryhmät ovat edustettuna oppilaskunnan ja sen hallituksen toiminnassa. Oppilaskunnan toimintaa on tuettu ja pyritty pitämään se aktiivisena ja opiskelijoille mieluisena. Opiskelijoiden äänen kuuluminen erilaisissa asioista on tärkeää. Opiskelijakunta pyrkii ottamaan huomioon opiskelijoiden ehdotukset ja pyynnöt. Se vie asioita eteenpäin ja siten kehittää oppilaitosta.

9. Millä konkreettisilla toimenpiteillä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tulisi edistää oppilaitoksessamme? Mihin tulee erityisesti kiinnittää huomiota?

Osin lukio koetaan jo valmiiksi yhdenvertaiseksi eikä minkäänlaisia toimenpiteitä tarvita. Osin toivotaan enemmän tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiskeinona koko koulun yhteisiä tapahtumia mm. enemmän koko lukion tapahtumia, joissa kaikki opiskelijat toimisivat keskenään enemmän, yhteiset teemapäiviä ja pientä kivoja hetkiä. Kaikenlaiset tapahtumat, jotka koskevat kaikkia edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Huomiota tulee kiinnittää selvään tiedottamiseen ja avoimuuteen ylipäätään.

Yksinäiset opiskelijat aiheuttavat huolta. Lukiolla olevat yksinäiset opiskelijat pitäisi ottaa huomioon paremmin, sillä kaikkien viihtyminen yhteisössä on tärkeää. Opettajan tulisi kiinnittää huomiota ja kannustaa tasapuolisesti kaikkia oppilaita.

Keinoja koulun toimintakulttuurissa yhdenvertaisuuden edistämiseksi voisivat olla esim. Erilaisten oppimistyylien kunnollinen huomioiminen ja niistä keskustelu eri yhteyksissä isommalla porukalla ja asian ottaminen esille myös ryhmänohjauksessa. Yhdenvertaisuuden aktiivinen työstäminen ja kehittäminen eri yhteyksissä; opettajainkokoukset, oppilaskunnan kokoukset; tätä voisi käsitellä sopivissa yhteyksissä opetuksessa eri aineissa. Saatujen tulosten selvittäminen koko lukioyhteisölle. Lukiolaisten osallisuutta ja aktiivisuutta voisi lisätä yhteisillä koko koulun kokouksilla salissa. Samassa yhteydessä olisi myös opiskelijakunnan terveiset ja miksei opettajienkin ja muiden

ajankohtaisten asioiden keskustelufoorumi. Näin voitaisiin opettaa opiskelijat käytännössä aktiivisiksi kansalaisiksi.

TOIMENPITEET YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI 2021

Toimintamalli mahdollisissa syrjintä- tai häirintätapauksissa

Opiskelijoilla on oltava tieto siitä, kenen puoleen voi kääntyä mahdollisessa syrjintä- tai häirintätapauksessa. Tutor-toiminnan tyyppisen toiminnan kehittäminen uuden opetussuunnitelman puitteissa palvelisi myös tätä tarkoitusta. Joko näistä tutoreista tai opiskelijakunnasta nimetään edustajia, joiden puoleen syrjintää tai häirintää kokeneet opiskelijat voivat kääntyä. Edustajat voivat tarvittaessa olla yhteydessä opiskelijakunnan ohjaavaan opettajaan, apulaisrehtoriin, kuraattoriin tai rehtoriin.

Terveystieteiden, psykologin ja kuraattorin kanssa voi aina keskustella asioista luottamuksellisesti. Heillä on virka-asemansa nojalla vaitiolovelvollisuus.

Opettajien ja ryhmänohjaajien seuranta ja ohjantaa tarvitaan edelleen toisellakin asteella ihan peruskäyttäytymisen ja kielenkäytön osalta. Puuttuminen heti epäkohtiin on tärkeää. Ryhmässä toimimisen toimijana olemisen harjoittelu jatkuu edelleen lukio-opinnoissakin.

Oppilaitosyhteisössä tehdään tietäväksi, millainen käytös tai puhe voidaan kokea ahdistavana ja häiritsevänä tai syrjivänä. Sellaisia ovat esimerkiksi:

- ulkonäköön kohdistuvat puheet
- sukupuolen stereotyyppit
- kansallisuuteen tai uskontoon liittyvät huomautukset ja vitsit
- fyysinen koskeminen (voi tuntua ahdistavalta, vaikkei sillä sen kummempaa tarkoittaisikaan)
- seksuaalisten aiheiden turha käyttö ja liiallinen korostaminen
- henkilökohtaisten asioiden liiallinen kertominen
- oman poliittisen tai uskonnollisen vakaumuksen voimakas esillä pitäminen

Sekä opiskelijat että henkilökunta toimivat aktiivisesti sellaisen ilmapiirin ja toimintakulttuurin luomiseen, jossa syrjintää ja häirintää ei hyväksytä ja siihen puututaan.

Kyselyjä tasa-arvo ja yhdenvertaisuudesta tehdään säännöllisesti esim. parin vuoden välein.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely toteutetaan yhtä aikaa säännöllisin väliajoin.